

JAK PRACOVAT S INFORMACEMI TAK, ABY ONY PRACOVALY PRO NÁS?

Přednáška kurzu „Informační a databázové systémy v rostlinolékařství“





Co jsme si slíbili...

- Co je to databáze?
- Co je to rešerše?
- Jak správně zadat dotaz?
- Kdy se rešerše povedla?
- Co se získanými informace dál?
- Databáze na Jihočeské univerzitě



Co jsme si řekli mimo jiné minule...

- jaké rozlišujeme informace a informační prameny - *primární sekundární*
- katalogy knihoven a souborné katalogy
CEZL
- EZB – Elektronická knihovna časopisů



Co to je databáze?

- Uspořádaný soubor dat (*potenciálních informací*)
- Stěžejní elektronický informační zdroj
- Specifický typ informačního systému



Charakteristika každé databáze

- Název, logo, producent
- Obsahové zaměření
- Zpracovávané dokumenty
- Počet záznamů
- Periodicita
- Struktura záznamu, výstupy
- Způsob zpřístupnění



Typy databází

- Faktografické
Konkrétní údaje – čísla, vzorce, jména
- Bibliografické
*Informace o primárních dokumentech
- bibliografický záznam, klíčová slova, abstrakt*
- Plnotextové
Plné elektronické verze původního dokumentu



Jak se mohu dostat k databázím já?

- V knihovně – *databáze přístupné na CD-ROM nebo režimu online pouze z několika počítačů*
- Na Internetu - *databáze přístupné v rámci konsorcií (např. ze všech počítačů na půdě univerzity) – Web of Science, Proquest 5000*
- Volně na Internetu – *rejstříky, seznamy, katalogy*



Vyhledávání informací

Co je to rešerše ?

- Činnost
- Výsledek



Druhy rešerší

Podle účelu resp. časového záběru

- Retrospektivní (jednorázová)
- Průběžná

Podle hledaných informací

- Rešerše na jméno nebo klíčové slovo
- Zjišťování citačního ohlasu
- Rešerše na novost řešení



Jak postupovat?

- vybrat klíčová slova (*termíny*), jejich synonyma
- stanovit vztahy mezi nimi pomocí operátorů
- ověřit správnost
- sestavit rešeršní dotaz
- stanovit rešeršní strategii
- provést zkušební rešerši
- vyhodnotit relevanci získaných záznamů

8.4.2008

pokračování....



Jak postupovat?

- doladit dotaz
- provést finální rešerši
- výstupy (*export, tisk, e-mail ...*): bibliografické záznamy nebo plné texty
- případně získat primární dokumenty

Každá databáze má svá specifika, ale základní principy jsou obecně platné



Rešeršní logika

booleovské operátory (logické operátory)



AND

logický součin



OR

logický součet



NOT

logická negace



Rešeršní logika

distanční operátory (proximitní operátory)

- *near*
- *same*
- *adjacent (ADJ) - sousední*
- *followed by*
- *within 3*
- *pre/1*



Rešeršní logika

- krácení, resp. rozšiřování podle slovních kořenů (truncation, stemming, wild cards)
 - hvězdička * (asterisk) nahrazuje předpony nebo zakončení slov*
 - otazník ? (question mark) nahrazuje znaky uprostřed slov*
- kombinace termínů
- formulář pro vytvoření dotazu



Rešeršní strategie

- strategie „*stavebních kamenů*“ - nejprve dílčí problémy a poté jejich propojení; rešerše je úplnější, ale může obsahovat i nadbytečné záznamy
- strategie „*rostoucí perly*“ - získám terminologii z relevantního dokumentu a použiju ji k vyladění dotazu
- strategie „*osekávání*“ - snižování počtu dokumentů (např. časové omezení, omezení typem dokumentu, jazykem, místem vydání)

8.4.2008



Další doporučení

- Pečlivě studovat nápovědy v jednotlivých databázích, příručky, manuály - snadno tak zjistíme specifické vlastnosti dané databáze
- Vést si podrobné záznamy o každé rešerši, jakýsi „deníček“ - vyhneme se tak opakovanému hledání, zkušenosti můžeme uplatnit při další práci
- Ve složitějších případech využijeme pomoc informačního pracovníka



Kdy se rešerše povedla? Když je:

- Relevantní a pertinentní
- Úplná a/nebo přesná (čím větší úplnost, tím nižší přesnost) –
např. strategie stavebních kamenů
- Když má přiměřený počet záznamů – nelze stanovit „ideální!“
počet - závisí na druhu rešerše atd. (cca 60 záznamů)
- Když má dostatek vhodných výstupů
- Když obsahuje dostupné primární dokumenty



Výstupy z databází

- V každé databázi trochu odlišné (*viz nápovědy*)
- Různé formáty bibliografických záznamů (*stručné, s abstraktem*)
- Možnosti práce se záznamy: *e-mail, uložení do souboru, tisk*
- Export - možnost zařazení do osobní bibliografické databáze
- Různé exportní formáty (*obecné i speciální*)



Získání primárních dokumentů

- Podle údajů z bibliografického záznamu mohu zjistit dostupnost dokumentu
- Možnost získání plných textů elektronickou cestou (*EZB*)
- Využití služeb knihovny (*výpůjční služba, MVS, MMVS*)



Tvorba osobní databáze

- projekt - *účel, zaměření, ...*
- volba softwaru - *srovnání, dostupnost*
- struktura zaznamenaných informací
- pravidelná aktualizace
- uspořádání primárních dokumentů
- výstupy, využití, výhody

Příklady: OBD PRO, EndNote, EndNoteWeb



Přehled databází na Jihočeské univerzitě

Nejaktuálnější seznam databází naleznete vždy na stránkách knihoven JU

www.lib.jcu.cz



Děkuji za pozornost

8.4.2008